

Висновки. На сьогоднішній день існує досить широкий спектр банківських продуктів зі споживчого кредитування, як на світовому ринку так і на ринку України. Перспективи роботи банків із населенням в Україні значні, особливо швидкими темпами розвиваються банківські кредитні продукти з використанням новітніх технологій, наприклад таких, як кредитні картки.

Недостатність законодавчого забезпечення, невідповідність норм чинного законодавства щодо кредитування вимогам сьогодення є суттєвими проблемами, які безпосередньо впливають на стан системи банківського кредитування. Прийняття нового Закону «Про банківське кредитування» дасть змогу збільшити обсяги споживчого кредитування, зменшити ризики у сфері активних кредитних операцій. У підсумку виграють не лише банки, а й позичальники, котрі матимуть змогу розширити свою діяльність за рахунок кредитних коштів.

Література:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2011 р. №2121–III (зі змінами та доповненнями) // <http://www.rada.kiev.ua>.
2. Алексеенко М. Споживчий кредит та забезпечення житлом населення України. / М. Алексеенко // Вісник НБУ. – 2009. – №9. – С. 26–29.
3. Даниленко А. Тенденції та наслідки активізації споживчого кредитування в Україні / А. Даниленко, Н.Шелудько // Вісник Національного банку України. – 2009. – №5. – С. 36–39.
4. Гладких Д. Структура банківських кредитів і залучених коштів як дзеркало економічного здоров'я держави / Д.Гладких // Вісник Національного банку України. – 2011. – №11. – С. 26–33.

УДК 339.9:502.1

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ЕКОЛОГІЧНІ ЕФЕКТИ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Кирилов Ю.Є., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет

У статті розглянуто взаємозв'язок, взаємозалежність та вплив глобалізаційного процесу на стан навколишнього природного середовища, запропоновано напрями екологізації відносин між країнами в умовах глобалізації.

The article deals with the relationship, interdependence and the impact of globalization on the state of the environment, directions of ecological relationships between globalization.

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому світі, що являє собою відкриту економічну систему, незалежно від того, якою кількістю природних ресурсів володіє країна, і незалежно від того, які заходи застосовуються для захисту навколишнього середовища, все одно при виробництві та споживанні товарів і послуг буде порушуватись екологічна рівновага, тим самим піддаючи небезпеці здоров'я людей, їх життя і життя майбутніх поколінь. Наслідки використання природних ресурсів і довкілля на території тієї чи іншої країни впливають й на інтереси інших держав, особливо сусідніх.

Адже екологічні ефекти (зміни умов природного довкілля) неможливо обмежити державними кордонами.

Для водних ресурсів світу вже зараз очевидні кризові наслідки інтенсифікації міжнародних економічних відносин у промисловому і аграрному секторах економіки. Вони забруднені органікою, важкими металами, фенолом, нафтопродуктами та іншими шкідливими речовинами. Гострою проблемою є забруднення підземних водних горизонтів, що призводить до загострення дефіциту питної води і супроводжується кризовими явищами в забезпеченні водою населення. Зростає кількість накопичених відходів, зокрема токсичних. Багато видів природних ресурсів близькі до вичерпання. Зростає небезпека виникнення значних техногенних аварій і екологічних катастроф, що пов'язане з колосальним зношенням промислового, транспортного та очисного устаткування.

Охорона навколишнього середовища і раціональне використання природних ресурсів країнами в умовах глобалізації та їх інтеграції у світове співтовариство є однією з актуальних проблем сучасності.

Екологія та економіка дедалі більше переплітаються між собою – на місцевому, регіональному, національному і глобальному рівнях, – формуючи складний комплекс причин та наслідків" [1, с. 16-17].

Необхідною умовою збалансованого розвитку сучасного суспільства є підвищення рівня його екологічної свідомості [2, с. 15]. Нині загальнодержавної ваги набуває запровадження цілеспрямованої політики ... організації життєдіяльності людини у гармонії з природою та навколишнім світом [2, с. 21].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми зовнішньоекономічної діяльності країн, вирішення глобальних проблем людства з урахуванням екологічного фактору широко обговорювались у наукових колах такими відомими вченими, як: О. Ф. Балацький, О. Г. Білорус, В. І. Власов, С. І. Дорогунцов, С. М. Козьменко, Г. Л. Кофф, Ю. М. Манцевич, В. М. Трегобчук, Б. М. Данилишин, М. І. Долішній, Н. П. Федоренко та ін.

Окремі науковці зосереджували увагу на проблемах екологізації експортно-імпортних операцій, що є окремим елементом предмету нашого дослідження. Так, наприклад, П. В. Касьянов [3] відзначає, що загальним напрямом діяльності щодо вирішення екологічних проблем є усунення суперечностей між екологічною і економічною підсистемами шляхом повернення економічній підсистемі функції організаційно-економічного механізму задоволення суспільних потреб і розвитку екологічної потреби до рівня основної. Взаємозв'язок між екологічними потребами і екологічними обмеженнями досліджується також І. Потравним [4]. Він стверджує, що економіка і екологія знаходяться в нерозривній єдності і взаємозв'язку. Інший підхід до формування системи екологічно збалансованого розвитку пропонується Т. Акімовою [5]. Вона вважає, що концепція єдиної еколого-економічної системи вимагає високого рівня самоорганізації економіки і збалансованості виробничого та природного потенціалів регіону, при якому саме економічне зростання виробництва буде забезпечувати збереження довкілля. М. Я. Лемешевим [6,

с. 17] сформований основний принцип збалансованого природокористування, згідно з яким регулювання і розвиток експортно-імпортних операцій певного регіону може здійснюватися відповідно до його екологічної стійкості щодо антропогенного впливу. Цей принцип визначає верхню межу антропогенного впливу на навколишнє середовище регіону. Він реалізується за допомогою лімітації експортно-імпортних операцій і оптимізації взаємодії виробництва, споживання і довкілля у рамках єдиної еколого-економічної системи. Тобто вилучення в процесі експортно-імпортних операцій місцевих природних ресурсів не повинно перевищувати швидкості їх відновлення, а надходження відходів виробництва і споживання в навколишнє середовище – швидкості їх асиміляції.

Постановка завдання. Метою дослідження є обґрунтування взаємозв'язку, взаємозалежності та впливу глобалізаційного процесу на стан навколишнього природного середовища, формулювання перспективних напрямів екологізації відносин між країнами в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Прояв екологічного чинника у відносинах між країнами в глобалізованому світі можна розглядати за такими основними напрямками (рис. 1): міжнародна торгівля, яка сьогодні є одним з основних каналів розповсюдження екологічної небезпеки; транскордонне перенесення забруднюючих речовин; спільне використання природних ресурсів, їх забруднення та виснаження; збройні конфлікти з використанням новітніх технологій.

Глобалізація та інтеграційні процеси для більшості країн – це задоволення їх економічних потреб та реалізація певних інтересів, але одночасно вони знищують умови для задоволення екологічних потреб суспільства. Для запобігання такому впливу доцільною є вимога здійснення екологізації відносин між країнами, процесу глобалізації та інтеграції країн.

Рис. 1. Прояв екологічного фактора у відносинах між країнами в глобалізованому світі

На нашу думку, при розгляді питання екологізації відносин між країнами в умовах глобалізації потрібна нова ідеологія природокористування, потрібні підходи, принципово відмінні від існуючих. Доцільною вбачається наступна пріоритетність в екологізації відносин між країнами в умовах глобалізації і вирішенні екологічних проблем: 1) структурна перебудова існую-

чої економічної системи в певних країнах; 2) зміна експортно-імпоротної політики країн; 3) сприяння розвитку маловідходних і ресурсозберігаючих технологій, виробництва та споживання товарів і послуг; 4) прямі заходи щодо охорони навколишнього середовища, в тому числі економічного характеру.

Можна виділити наступні основні напрями екологізації відносин між країнами в умовах глобалізації:

1. Екологізація експортоорієнтованого виробництва і споживання імпоротної продукції – поетапне скорочення ступеня впливу на навколишнє середовище від усіх антропогенних джерел. Основними елементами при цьому можуть бути нова система нормування допустимого впливу на довкілля щодо підприємств певної галузі; встановлення нормативів і планів поетапного зниження забруднення до рівнів, що відповідають передовим екологічно безпечним світовим технологіям виробництва та споживання продукції і послуг; створення ефективної системи утилізації відходів.

2. Зниження природоємності експорту. Перш за все це стосується експортно-імпоротної політики в області сільськогосподарської продукції, продукції добувної, хімічної, машинобудівної промисловості та деяких інших видів економічної діяльності. Так, наприклад, в Україні в сучасних умовах господарювання значна частина експортної виручки йде на придбання продовольства і сільськогосподарської сировини. Питома вага таких закупівель становить близько 25% щорічно. Відбувається своєрідний обмін в основному невідновних або умовно-відновних природних ресурсів на легковідновні сировинні ресурси.

У той самий час значна частина, до 30%, вітчизняної сільськогосподарської продукції і сировини просто втрачається. З позицій зниження антропогенного навантаження на довкілля і збільшення економічної вигоди набагато ефективніше ліквідувати втрати продовольства, а не розширювати видобування паливно-енергетичних ресурсів, руд та інших невідновних природних ресурсів для вимушеного експорту з метою стабілізації внутрішнього ринку продовольства. Таке видобування вимагає зростання витрат і призводить до тяжких кризових еколого-економічних наслідків. Це вимагає істотної зміни структури капітальних вкладень як в окремі види економічної діяльності, так і всередині них.

3. Створення екологічно безпечного і комфортного середовища існування населення країн, місць його праці, відпочинку та іншої соціальної активності. Цей напрям може включати ліквідацію накопиченого забруднення, відновлення територій, що зазнають впливу ерозії або засмічення, ефективне управління побутовими відходами тощо.

4. Збереження і захист природного середовища. Основу такого напрямку повинні складати нові методи територіального планування, землекористування і забудови, що в процесі здійснення експортно-імпорتنних операцій враховують екологічні обмеження. Необхідно створити таку систему природних територій, що знаходяться під особливою охороною, яка б забезпечувала збереження природних екосистем в усіх природно-кліматичних регіонах світу, роблячи їх центрами збереження генетичного фонду, інкубаторами відновлення початкової біорізноманітності.

Висновки. Проблеми підвищення ефективності національної економіки необхідно розглядати через призму екологічного імперативу світового господарства, шукати шляхи оптимального функціонування єдиної еколого-економічної системи у контексті проблем сучасної глобалізації.

Природна або екологічна система, яка охоплює усе довкілля та його сировинну складову – природні ресурси, є загальною спадщиною цивілізації. Природна система планети не належить і не може належати цілковито тій чи іншій окремій державі або нації. Згідно з цим постулатом і повинно здійснюватися збалансоване природокористування у всіх державах світу, а також міжнародне економічне співробітництво. А це покладає велику відповідальність на всі суб'єкти господарської (економічної) діяльності за раціональне використання, охорону і відтворення якості умов довкілля.

Природні ресурси як загальноцивілізаційну спадщину необхідно використовувати з дотриманням принципу рівних прав нинішнього та майбутніх поколінь на доброякісне природне життєве довкілля й достатню кількість і якість природних ресурсів. Цей принцип, як відомо, було проголошено ще на першій Світовій конференції з проблем довкілля, яка відбулася у Стокгольмі у 1972 р. Його актуальність було підтверджено також у доповіді Міжнародної комісії з довкілля і розвитку під назвою "Наше спільне майбутнє", яку було схвалено Генеральною Асамблеєю ООН у 1987 р. і скеровано всім урядам і міжнародним організаціям з рекомендацією враховувати положення цієї доповіді під час формування власної економічної та екологічної політики.

Література:

1. Наше общее будущее: Доклад Международной комиссии по окружающей среде и развитию (МКОСР)/ Пер. с англ. под ред. Евтеев С.А., Перелет Р.А. – М. : Прогресс, 1989. – 376 с.

2. Гайдуцький П. І. Екологізація суспільної свідомості та розвиток агросфери / П. І. Гайдуцький, О. В. Ходаківська // Економіка АПК. – 2012. – № 1. – С. 15-21.

3. Касьянов П. В. Переход к устойчивому развитию: эколого-экономические предпосылки / П.В. Касьянов. – М. : НУМЦ Госкомэкологии России, 1998. – 192 с.

4. Лукьянчиков Н. Н. Экономика и организация природопользования: [Учебник для вузов] / Н. Н. Лукьянчиков, И. М. Потравный. – 2-е изд. перераб. и доп. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 454 с.

5. Акимова Т. А. Экология: [учебник для вузов] / Т. А. Акимова, В. В. Хаскин. – М. : ЮНИТИ, 1998. – 416 с.

6. Лемешев М. Я. Эколого-экономическая модель природопользования / М. Я. Лемешев // Всесторонний анализ окружающей природной среды. – Л.: Гидрометеиздат, 1976. – 276 с.

7. Экономический потенциал административных и производственных систем: Монография [Балацкий О. Ф., Лапин Е. В., Акуленко В. Л. и др.]; под общей ред. О. Ф. Балацкого. – Сумы : ИТД «Университетская книга», 2006. – 973 с.

8. <http://ukurier.gov.ua/uk/articles/majbutnye-ukrayini-u-globalnij-sistemi-stalogo-roz/p/>.